

пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян; підтримання державного обвинувачення в суді; представлення інтересів громадянина або держави у суді у випадках, визначених законом.

Особливе значення в цьому плані має з'ясування практичних заходів прокурорського реагування на факти порушення законодавства, прийняття відповідних правових актів такого реагування: припису, подання, протесту, постанови прокурора. Зазначені акти прокурорського реагування можуть бути наслідком виявлених в процесі контролю за діяльністю Міністерства внутрішніх справ України порушень чинного законодавства.

В окремому блоці тем навчального курсу розглядаються як теоретичні, так і практичні питання діяльності правозахисних органів: юстиції (нотаріату, підрозділів реєстрації актів цивільного стану, Державної виконавчої служби), а також адвокатури.

В поза аудиторний час студенти разом з викладачем відвідують судові засідання. Запроваджене в навчальний процес виконання індивідуальних завдань студентами, змістом яких є аналіз судових рішень, вирішення практичних ситуацій, розгляд питань діяльності апаратів судів та процедурних питань правоохоронної діяльності.

*Ковальчук Г. О., канд. педагог. наук, доц.
кафедри педагогіки та психології*

ВИКОРИСТАННЯ І ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТВОРІВ У НАВЧАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Художні (літературні) та публіцистичні твори різних авторів представляють значну дидактичну цінність при вивченні економічних дисциплін — вони описують зміст економічної системи з точки зору звичайної людини в процесі її життєдіяльності. Перевагою художнього твору є те, що тут економічне явище показано в динаміці, воно має початок і закінчення, прийняті рішення мають свої прояви і системні наслідки.

Для яких економічних тем чи предметів корисно використовувати літературні твори? Наприклад, такий підхід достатньо ефективно урізноманітнює вивчення особливостей та ознак економічних систем. Зокрема, навчальну тему «Економічні системи» можна віднести до найбільш неоднозначних, актуальних для сьо-

годення в нашій країні й складних для вивчення студентами та школярами в курсі економічної теорії. Як відомо, більше десяти років назад один із Президентів країни поставив таке питання перед Верховною Радою: «Яку економічну систему ми будуємо»? Відповіді немає й донині. Студентам — майбутнім економістам і правникам потрібно орієнтуватися в системі повсякденних відносин економічних суб'єктів, які впливають на динаміку ринкових реформ. Часто учасники навчальних груп (УНГ) послуговуються історичними міфами або стереотипними кліше, намагаючись досягнути великі масиви науково-теоретичних матеріалів, не маючи для цього нормативних економічних знань хоча б на рівні загальної освіти. Використання художніх творів у таких випадках допомагає досягнути економічне явище (чи період економічного процесу) ніби з позиції спостерігача — «з висоти прожитих літ».

Які твори переважно пропонують для обговорення самі студенти? Наші педагогічні спостереження протягом 2002-2010 років виявили, що — не українські — із сучасних авторів було названо лише одну повість — із шокуючим змістом, із класики — лише Іван Франко. Частіше за все студенти беруть як модель для обговорення художні та документальні фільми — частіше за все іноземних авторів («Майкл Клейтон», «911 по Фаренгейту», «Уолл Стріт», «В погоні за щастям», «Мільйонер із трущоб», «Бойлерна», «Таємний мільйонер» тощо). Персонажі таких творів мають ознаки, риси близькі та зрозумілі для студентів, подібні люди зустрічаються у повсякденному житті. Вони активні й амбіційні, вони зайняті в економічній галузі чи в управлінні, в їх житті трапляються події, які можуть зустрітися і на шляху студента чи учня.

У більшості випадків студенти самі називають персонажів і фрагменти із творів, які мають контент для обговорення. Викладач може запропонувати для початку дискусії кілька запитань: Який соціальний статус цих суб'єктів? Як жили ці люди? Що ми знаємо про цей суспільно-історичний період, про цю країну? Яка економічна система описана автором у цьому творі? Чи є прояви таких економічних явищ у нинішньому житті в Україні, чи в інших країнах?

Викладачу потрібно зважати, що студенти можуть висловитися тільки з позиції свої емпіричних знань, в них недостатньо інформації для аналітичних чи узагальнюючих висновків. У студентській групі завжди є учасники, які знають набагато більше, ніж від них очікують. Їх потрібно спонукати, щоб вони виконували генералізацію своїх базових теоретичних знань з різних предметів для здійснення аналізу економічної лінії сюжету твору. На-

приклад, у творі «Уолл Стріт» наявні різні ситуації, які можна досліджувати окремо: це проблема молодого працівника в новій фірмі, проблема недобросовісного використання конфіденційної інформації, проблеми конкурентоспроможності підприємств не спекулятивної спеціалізації у ринковому середовищі, проблеми взаємодії мажоритарного інвестора і працівників «депресивного» підприємства тощо.

Серйозною проблемою для викладача є така тенденція, що студенти апріорі мало читають, тому спонукати їх до попереднього прочитання твору, чи перегляду фільму є майже неможливим. З іншої сторони — також неможливо вибрати твір, який знайомий усім учасникам навчальної групи. В такому разі можна порекомендувати викладачу не намагатися «догодити» всім, а вибрати для обговорення такий твір, де найбільш яскраво та виразно описані економічні процеси, які демонструють якісь економічні теорії. Доцільно також підготовлювати цитати, фрагменти для прочитання або відео для перегляду та коментування на занятті. Навчальна практика показує, що протягом аудиторного заняття типу «засвоєння нових знань» УНГ достатньо сприймають не більше 5-7-х фрагментів, які можна розглянути й проаналізувати. Якщо ж конкретне заняття має комбінований тип, тоді кількість фрагментів потрібно зменшити до трьох — чотирьох.

*Козлова О. С., канд. психол. наук,
доц. кафедри педагогіки та психології*

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОЦІНЮВАННІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Статтю присвячено аналізу сучасних інформаційних технологій, які застосовуються для оцінювання навчальних досягнень студентів, зокрема, особливостям проведення тестових екзаменів за допомогою систем автоматизованого тестування. Значна увага приділяється специфічно новим для комп'ютерного тестування типам завдань, особливостям нарахування балів у комп'ютерному тестуванні, розглядаються технічні засади оцінювання навчальних досягнень студентів та процедурні проблеми організації стандартизованого контролю засвоєння навчального матеріалу. Особливо важливим є вирішення даних проблем для університе-